

**Міністерство освіти і науки, молоді і спорту України
Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича**

ЗАТВЕРДЖУЮ
Ректор _____ С.В. Мельничук
„_____” _____ 2011р.

**ПРОГРАМА
ФАХОВОГО ІСПИТУ**

**з „Економіки природокористування”
Для вступників на освітньо-кваліфікаційний рівень
„бакалавр”
(скорочена форма навчання)**

**напрямок підготовки: „Гідротехніка і водні ресурси”, „Менеджмент
організацій”, „Туризм”.**

Схвалено Вченою радою географічного факультету
Протокол № 6 від „1” лютого 2011р.

Голова ради

Руденко В.П.

Чернівці - 2011

Природокористування: поняття і суть, види природокористування. **Пряме природокористування:** 1) ресурсовидобуток; 2) ресурсокористування; 3) ландшафтовикористання; 4) дослідно-наукове та “відкладне” природокористування. **Непряме природокористування** як ресурсоспоживання. **Напрями процесу природокористування:** 1) ресурсоспоживання;

2) ресурсоперетворення; 3) відтворення природних ресурсів; 4) охорона природного середовища; 5) менеджмент природокористування. Природокористування як одна з основних сфер виробництва.

Територіальний підхід при вирішенні проблем природокористування та природоохоронних проблем. Регіональні проблеми природокористування України.

Регіональні природоохоронні проблеми України. Географія природокористування як наука. Економіка природокористування як наука.

Природні ресурси та їх місце у виробництві. Класифікація природних ресурсів

Природні ресурси світу: загальна характеристика. Поняття про ресурсозабезпеченість. Територія як природний ресурс.

Мінеральні ресурси, їх класифікація та значення. Закономірності розміщення мінеральних ресурсів. **Енергетичні ресурси,** їх склад та значення для розвитку економіки. Забезпеченість людства енергетичними ресурсами. Споживання енергоресурсів. **Нафта. Газ. Вугілля. Уранова сировина. Гідроенергоресурси. Відновлювані природні ресурси** - ресурси майбутнього: сонячна енергія, геотермальна енергія, енергія морських припливів, енергія морських хвиль, термічна енергія вітру. Основні напрямки розвитку енергетики України. **Атомна енергія** України та перспективи її розвитку. **Альтернативні варіанти** вирішення енергетичних проблем. Енергомісткість виробництва в Україні та шляхи її зниження. Розвиток енергозберігаючих технологій.

Екологічні проблеми розвитку світової енергетики. Суть екологічних проблем енергетики. Зростання чисельності населення – головний чинник енерговиробництва. Перспективи використання енергоресурсів. Екологічне обмеження розвитку різних видів енергетики. Переваги і недоліки одержання енергії від атомних джерел.

Значення металічних та хімічних ресурсів для розвитку економіки. Залізорудні ресурси. Ресурси кольорових металів. Ресурси благородних металів. Хімічна сировина.

Значення кліматичних ресурсів для розвитку економіки. Загальна характеристика кліматичних ресурсів. Енергетичні кліматичні ресурси. Сільськогосподарські кліматичні ресурси. Рекреаційні кліматичні ресурси. Вплив клімату і погоди на економіку.

Земельні ресурси. Лісові ресурси. Водні ресурси.

Значення Світового океану для розвитку людства. **Ресурси Світового океану,** їх екологічне значення та проблеми використання. Класифікація ресурсів Світового океану. **Біологічні**

ресурси Світового океану. Географічні основи освоєння біоресурсів Світового океану. **Хімічні ресурси** Світового океану. Опріснення морської води. Використання айсбергів для одержання прісної води. **Геологічні ресурси** Світового океану. Вплив господарської діяльності людини на Світовий океан, його забруднення та охорона.

Рекреаційні ресурси та їх роль у розвитку рекреації. Рекреаційні ресурси Європи. Рекреаційні ресурси Північної Америки. Рекреаційні ресурси Латинської Америки. Рекреаційні ресурси Африки. Рекреаційні ресурси Австралії та Океанії. Розвиток рекреації та проблеми охорони рекреаційних ресурсів.

Поняття, склад і структура вторинних ресурсів. Екологічне значення використання вторинних ресурсів. Класифікація вторинних ресурсів. Відходи хімічних виробництв, нафтохімії та нафтопереробки. Відходи металургійної промисловості, енергетики та машинобудування. Відходи видобутку та збагачення корисних копалин. Відходи лісової, деревообробної, целюлозно-паперової, поліграфічної, мікробіологічної та інших галузей промисловості. Вторинні текстильні матеріали. Склобій і склотара. Відходи харчової промисловості. Відходи житлово-комунального господарства. Заготівля вторинної сировини у населення. Максимальне залучення до господарського обігу вторинних ресурсів – важлива національна проблема розвинених країн світу. Поняття про вторинні енергетичні ресурси (ВЕН). Використання ВЕН. Класифікація ВЕН. Утворення та ефективність використання ВЕН. Шляхи підвищення рівня використання ВЕН.

Проблеми раціонального використання природних ресурсів і ресурсозбереження. Економія природних ресурсів – важливий резерв зростання виробництва. Інтенсифікація виробництва і раціональне використання природних ресурсів. Розвиток маловідходних і ресурсозберігаючих технологій.

Людський чинник та його активізація. Поняття про трудовий потенціал суспільства. Структура зайнятості населення. Чисельність та динаміка трудових ресурсів СНД. Територіальні відмінності у використанні трудових ресурсів СНД.

Технологічні ресурси. Інформаційні ресурси. Фінансово-кредитні ресурси.

**Голова предметної комісії
географічного факультету**

доц. М.Д. Заячук

Критерії

оцінювання відповідей на усному фаховому іспиті з економіки природокористування для абітурієнтів на освітньо-кваліфікаційний рівень «бакалавр», скорочена форма навчання.

Відповідь оцінюється предметною комісією з географії та економіки природокористування географічного факультету за 200-і бальною шкалою.

Відповідь на 176-200 балів (рекомендовано) оцінюється, коли абітурієнт розуміє та може змістовно викласти основні еколого-економічні закони та закономірності, взаємодії суспільства і природи, поняття природокористування, його види і напрямки, вільно володіє еколого-географічними знаннями, користується методами наукового аналізу еколого-географічних явищ і процесів, характеризує їх риси та форми виявлення. Висловлює та аргументує своє ставлення до альтернативних поглядів на більшість питань. Аналізує природні та суспільні явища, робить відповідні висновки і узагальнення. Може запропонувати еколого-географічну ідею чи змоделювати ситуацію, здатен передбачати, прогнозувати і розв'язувати проблемні завдання. Вільно володіє картографічною інформацією та творчо її використовує. При цьому допускає незначні похибки при викладі причинно-наслідкових еколого-географічних зв'язків, аналізі регіональних проблем природокористування України, загальній характеристиці різних видів природних ресурсів.

Відповідь на 150-175 балів (рекомендовано) оцінюється, коли абітурієнт на базі наукових даних здійснює оцінку еколого-економічних процесів та явищ. Пояснює прикладне значення географічних знань, дає яскраву розгорнуту відповідь, пояснюючи логіку суджень і відбір необхідних прикладів. Вільно володіє картографічним матеріалом. Разом з тим, абітурієнт виявляє в процесі викладу недостатнє оволодіння методом порівняльно-географічного аналізу; не застосовує ресурсооцінкового підходу; не дає характеристики типологічних особливостей, рис та ознак еколого-географічних комплексів і систем; не має достатніх навиків картографічного аналізу та синтезу, читання карт; не висвітлює власний підхід, не розкриває авторське бачення еколого-економічних проблем.

Відповідь на 124-149 балів (рекомендовано) оцінюється, коли абітурієнт лише згадує про основні поняття економіки природокористування та суміжних з нею наук про Землю, має певне уявлення про компоненти природи і господарства, його просторову організацію. Пояснює в загальних рисах зв'язки між компонентами природного комплексу, галузями національного господарства, окремими територіями, які визначають цілісність природи Землі і світового господарства. Знає обов'язковий перелік географічної номенклатури, проте проявляє необізнаність з основними еколого-географічними

законами і закономірностями та не розуміє їх суті, недостатньо володіє термінологією з економіки природокористування.

Відповідь за критерієм 0-124 балів (не рекомендовано) оцінюється, коли абітурієнт лише відтворює еколого-економічний та географічний матеріал, але не встановлює причинно-наслідкових зв'язків, не розуміє основних еколого-економічних законів та закономірностей, дає нечіткі визначення основних понять і термінів, лише частково володіє географічною номенклатурою.

**Голова предметної комісії
географічного факультету**

доц. М.Д. Заячук